

УДК 378.14

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ СФЕРИ ТУРИЗМУ НА ОСНОВІ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Лола Ю.Ю., к.е.н., доцент, Харківський національний економічний університет
ім. С. Кузнеця, Харків, Україна

Анотація — розглянуто взаємодію між вимогами міжнародних стандартів забезпечення якості вищої освіти та конкретними інструментами (серед яких є тренінгове навчання), які дозволяють це зробити.

Ключові слова — якість вищої освіти, тренінгове навчання, тренінг, фахівець туристичної сфери.

У рейтингу Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) Україна у 2014-2015 році зайняла 14-е місце в світі за рівнем охоплення населення вищою освітою. Однак, при цьому загальний бал складової "Вища освіта і професійна підготовка" перебуває на значно нижчій позиції. Причиною такого стану є недостатньо висока якість освіти й навчання, відсутність ефективної системи перекваліфікації кадрів, а також слабка реалізація принципу безперервного навчання протягом життя. Таке положення підтверджує доцільність проведення реформ освіти, що передбачає подальші структурні зміни в усіх галузях освіти і науки, що в першу чергу, призведуть до підвищення якості освіти. У зв'язку з цим тема є актуальною та потребує подальших теоретичних та практичних розробок.

Питаннями підвищення якості освіти займаються багато вітчизняних науковців: І.В. Вавілова, В. С. Загорський, Л.Є. Виноградова, С.А. Горбатков, Е.І. Мухортова, Н.Ш. Нікітін, Г.М. Полякова, В.С. Пономаренко, Н.Ф. Романова, Г.Б. Скок. Однак, швидкі темпи реформування сфери освіти вимагають встановлення взаємозв'язку між вимогами міжнародних стандартів забезпечення якості освіти та конкретними інструментами (серед яких є

тренінгове навчання), які дозволяють це зробити. Саме це і визначило мету статті.

В умовах сьогодення національна освітня система знаходиться в процесі інтеграції з європейською освітньою системою. Україна підписала Болонську декларацію, тому разом з іншими країнами Європи прагне побудувати єдиний освітній простір. Так Європейською асоціацією з гарантії якості вищої освіти ENQA (European Network for Quality Assurance) розроблені «Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості вищої освіти в Європейському просторі».

Досить багато положень цього стандарту можуть реалізовуватися, у тому числі, і через широке впровадження тренінгів у навчальний процес. Втілення положень «Стандарту і рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти в Європейському просторі» [1] у тренінговому навчанні наведено в табл. 1.

Таблиця 1
Втілення положень «Стандарту і рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти в Європейському просторі» у тренінговому навчанні

Рекомендації міжнародного стандарту	Втілення у тренінговому навчанні
1	2
1.1 Політика забезпечення якості	
запобігання будь-яким проявам нетолерантності чи дискримінації проти студентів	тренінгове навчання оснований на принципі «рівний-рівному». Використовуються спеціальні вправи на організацію команди, спонукання учасників до спілкування, активізацію їх участі та взаємодії

1	2
1.3 Студентоцентричне навчання, викладання та оцінювання	
повагу й увагу до розмаїтості студентів та їхніх потреб, уможливаючи гнучкі навчальні траєкторії	на стадії підготовки тренінгу встановлюються дійсні потреби учасників, на основі яких будується програма тренінгу так, щоб ці потреби були максимально задоволені. Крім того, на початку тренінгу потреби уточнюються та корегуються програма
застосування різних способів подачі матеріалу, де це доречно	використовуються міні-лекції, презентації, ситуаційні вправи, рольові ігри, кейс метод
гнучке використання різноманітних педагогічних методів	тренінгові програми, побудовані на інтерактивних методах навчання, надають можливість готувати фахівців до самостійної роботи, оскільки спрямовані на розв'язання конкретних питань, розвиток творчих та професійних навичок в ігровій формі
регулярне оцінювання і коригування способів подачі матеріалу та педагогічних методів	після кожного тренінгу тренер отримує зворотній зв'язок, проводить анкетування, оцінювання якості тренінгу, ефективності тренера та рівня корисності тренінгу для учасників
заохочення в учня почуття незалежності водночас із забезпеченням належного наставництва і підтримки з боку викладача	на відміну від традиційних навчальних методик, тренінгові заняття повністю охоплюють потенціал людини: рівень та обсяг її компетентності, самостійність, здатність до прийняття рішень та взаємодії, сприяють саморозвитку та самовдосконаленню [2]
розвиток взаємоповаги у стосунках учня і викладача	для проведення тренінгів тренер-викладач має набути: 1) уміння ставитися з увагою й повагою до думки навколишніх; 2) уміння спостерігати за кожним учасником і за групою в цілому; 3) уміння уважно вислухати й зрозуміти співрозмовника

1	2
1.9 Поточний моніторинг і періодичний перегляд програм	
зміна потреб суспільства	завданням тренінгів є здійснення
очікування, потреби та задоволеність студентів щодо програми	індивідуалізованої підготовки фахівців з урахуванням потреб сучасних бізнес-структур, вирішення пріоритетних і актуальних питань практичної діяльності.

Тренінгове навчання повністю втілює ідею студентоцентрованого навчання. Студентоцентричне навчання і викладання відіграє важливу роль у стимулюванні студентської мотивації, саморефлексії та залучення в навчальний процес. Це вимагає ретельної розробки структури і способу подачі навчальних програм та оцінювання результатів.

Застосування тренінгового навчання має довгострокові перспективи, оскільки пов'язане не тільки з процесом надання знань із навчальних дисциплін, але й із формуванням загальних та професійних компетентностей у сфері майбутньої професійної діяльності фахівців сфери туризму.

Тренінги дозволяють сформувати необхідні професійні навички за обмежений проміжок часу, однак їх кількість має бути невеликою. Розробка тренінгових програм спрямована на досягнення передбачуваних змін психологічних феноменів людини, групи та організації з метою гармонізації професійного й особистісного буття людини [3]. Це має особливе значення у становленні фахівців туристичної сфери оскільки переважна більшість постійно контактує з реальними та потенційними туристами, тому успіх їх діяльності залежить від комунікаційних та ряду особистісних компетентностей.

Тренінгове навчання є необхідним у вищому навчальному закладі, якщо брати до уваги той факт, що студентська молодь після його закінчення не завжди готова працювати за отриманою спеціальністю. На думку багатьох експертів та дослідників, досить часто, на старших курсах навчання значна

частина студентів втрачає інтерес до майбутньої професії, оскільки вважає обрану спеціальність помилковою [6].

Це підтверджує опитування студентів 5-их курсів стосовно того, чи впевнені вони, що зможуть знайти роботу за спеціальністю після закінчення навчання. Результати опитування наведені на рис. 1.

Підвищення політичної та економічної напруги в країні, звичайно, погіршує очікування випускників та їх впевненість у своєму майбутньому.

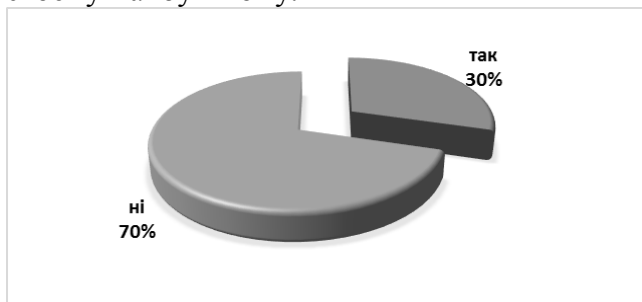

Рис. 1. Відповіді студентів старших курсів у 1016 році

Як видно з рис. 1., у своїх силах стосовно працевлаштування за фахом впевненні тільки 30 % опитуваних (56 респондентів). при цьому переважна кількість студентів відмітили, що хотіли б займатися підприємницькою діяльністю. Результати опитування наведені на рис. 2.

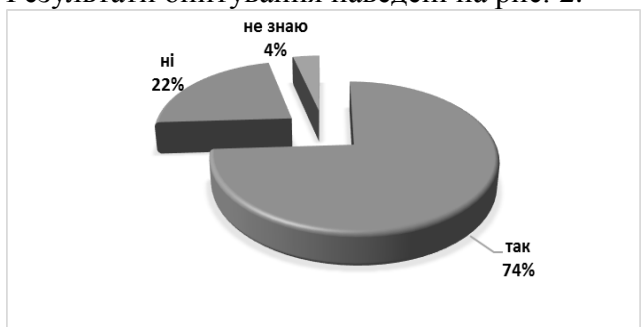

Рис. 2. Відповіді студентів старших курсів у 1016 році

Як видно з рис. 8., 74% випускників мають бажання займатися підприємницькою діяльністю, однак, майже всі опитані вказали що перешкодою до цього є відсутність стартового капіталу, економічна та політична нестабільність в країні та відсутність впевненості в своїх силах.

Розробка і впровадження в навчання тренінгових технологій є необхідною умовою формування у фахівців професійних навичок і забезпечення їх конкурентоздатності на ринку праці. Сучасні умови господарювання підприємств туристичної індустрії вимагають від випускника вищого навчального закладу здібностей до самопрезентації, швидкого встановлення контактів, швидкої адаптації на робочому місці, виконання посадових обов'язків одразу на етапі входження на посаду, інтегрування багатоаспектних знань для розв'язання актуальних проблем практичної діяльності.

Фахівець з туризму повинен бути контактною, автономною людиною, яка може врахувати всі деталі. Формувати високо-професійних фахівців доцільно на етапі їх підготовки, що потребує удосконалення системи освіти, підвищення її якості й навчання [5].

Таким чином, розвиток інформаційних технологій та техніки в сфері туризму та розвиток суспільства в цілому призвели до потреби в удосконаленні кваліфікації та майстерності фахівців, які б змогли адаптуватися в непередбачуваних і мінливих умовах, а також бути здатними до ефективного розв'язання проблем. це спричинило актуальність розвитку тренінгових форм навчання на етапі підготовки фахівців, які є складовою традиційного навчального процесу.

Список використаної літератури

1. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. – Режим доступу : http://www.enqa.eu/indirme/esg/ESG%20in%20Ukrainian_by%20the%20British%20Council.pdf
2. Романова Н. Ф. Інноваційні форми підготовки майбутніх спеціалістів соціальної сфери у вищій школі // «Соціальна робота в Україні: теорія і практика», № 2, 2007. – С. 42–48.
3. Психогимнастика в тренінге / Под. Редакцией Н.Ю. Хрящевой. – СПб.: Речь. Институт Тренінга, 2006.
4. Пономаренко В. С. Проблеми підготовки компетентних економістів та менеджерів в Україні. – Режим доступу : <http://competence.in.ua/2-1-conception-of-a-competence-based-approach#more-373>.

5. Лола Ю.Ю. Тренінгові технології в процесі підготовки фахівця туристичної індустрії. – Бизнес Информ. – 2013. – № 4. – С. – 242-247.

6. Артемчук Г. І., Попович В. В., Січкаренко Г. Г. Вища школа України: реальність та тенденції розвитку: Монографія. – К.: Ленвіт, 2004. – 176 с.; С. 140.

Автори

Лола Юлія Юріївна, доцент, ХНЕУ ім. С.Кузнеця (yulia-8-11-8@rambler.ru).

Тези доповіді надійшли 11 лютого 2017 року.

Опубліковано в авторській редакції.